

/ undir tí blonku og svörtu flötu. Síðani kemur eitt orindi sum sigur frá barna-árum við spæli og hugna, og það er so-statt í andstöðu til tey undanfarna or-indini. Í seinasta orindi kemur tíðar- og staðfestingin av hendingini, og mótsetning- ingar verða bornir fram:

Enn minnist eg náttina
vit góvust at leita eftir Stelluni
og sigidu inn móti heitum køkum
móti gentufavni
til bílar og gágudans
og tú mín barndómsvinur
varð verandi eftir
rekandi onkustaðni
undir tí koldu mánaglitrandi flötu.

»Sløð úr skipsdagbók« er frá meiri enn einum túri og meiri enn einum báti. Í miðjari yrking er ein fráfaringslýsing, og nú eru vit umboð á linubáti:

Kaldari sjón enn ísur og sjógvur
sæð úr einum egningsarkúri er ikki til
— það skuldi so verið ein brosand
høgramaður
ella ein diktator á vitjan í barnagarði
Seinastu reglurnar vísa, at hóast til-farið er frá 1957-58, so er ein partur skrivaður seinni. Í innihaldsývirlitinum sæst eisini, at yrkingin er frá 1975. Sipanin til høgramannin ger avbrot í yrkingaheimin, flytur hann frá skipslivinum og fram til politiska stríðið í Føroyum í dag. Ger eina rivu í ta annars heilskapaðu yrkingina.

Fimti partur er frá túri í landi í Harbour Grace og ger eina livandi mynd av veitslurómanum, tá føroyingar hittast í fremmandari havn. Hon visir eisini, hvussu væl yrkjarin dugir at ramma yrkingar inn. Fyrsta regla er: »Tann 6. juli lögdu vit at í Harbour Grace«, síðani hoyra vit um ølstovur og føroyskan dans á bryggjuni, og endareglan er: » — jóladagar«. Lesarin veit, at tað er hásummar, men ivast um somu tíð ikki í, at tað eru jóladagar í New Foundlandi. Nakrar lýsingar eru afturat frá livinum umboð, men so koma teir heim- aftur, og nú skal frásøgumaðurin undir tað veruliga lívið, nú hann fer í land »við whisky og sigarettum í míni gomlu madrassu«.

Eftir mínum tykki er tað eydnast yrkjaranum væl at geva eina lýsing bæði av skipslivinum, men kanska ser-stakliga av, har tankarnir ferðast, tá tú ert langt heiman, og hvussu gerandistil-veran á landi kemur at standa í einum undurfullum lýsi.

Seinna helvt av táttninum er sett saman av yrkingum úr Frankariki, lotu-myndum úr Keyppmannahavn íblandað lítan heim eftir og at enda tvær yrkingar úr Grønlandi, yrktar við tjúgu ára millumbili. Hetta sæst eisini greiðliga á yrkingarlagnum. Tann fyrri, »Undir sólarfjølum«, er modernismukend, assosierandi við einstøkum orðum, náttúru- og mannalýsing frá avtoftaðari bygd. Tann seinna, »Nátt í Nuuk«, er meiri beinleiðis politisk og spyr bersøgin: »Hvussu leingi fer tú / at hava henda fódurtunga gestin / inni á tær?« Sami spurningur kann setast í øðrum londum.

Dagblaðið vs Allende

Triði tátturn er tann mest beinleiðis politiski við yrkingum um Vietnam-stríðið, um Evu Forest og Franco-Spaniu, um Chile og Salvador Allende og um Dagblaðið og aðrar høgrakreftir, sum gleða seg, tá einaræðisharrar taka valdið. Eisini her verða mótsetningar tiknir fram, neyðin og pinan í útheiminum, meðan vit við botni fyrri eyguni hugna okkum:

Í nátt stynjar ein heimur
í markleysari neyð.

Í nátt svevur ein heimur
trygt í vældubbaðum húsum,
har eingi ljóð rökka inn.

Í hesum táttri er eisini tann langa eina-røðan »Vetrarminni«, sum í einum orindi fyrri og øðrum á baki við speisemi gjøgnumheklar teir ráðandi í Havn. Yrkingin snýr seg nevniliga um høvuðsstaðin og tekur støði í herrópinum hjá býráðnum: »Havnin skal skína!« og visir síðani, at hetta loysunarorð skal takast við fyrivarni. Tað er ikki víst, at tann vanligi maðurin og teir ráðandi hava somu fatan av, hvat setningurin merkir:

Á landsynningi luftar so væl
í kjallaraibúðini
og børnini snora
og gráta av oyrnastangjum
og læknarnir skriva reseptir
og kjallaraforeldur renna á apotekið
og hjálpa Elkosin og dropar
og Calcipén ikki so kann
onkur hegnigur býráðslimur
bert kuta trummuhindurnar burt
— tað er biligari enn at lata
kommununa byggja tíðarhóskandi
íbúðir til kjallarafólkið.

Øll búgva tó ikki í kjallaraibúðum,
onkur býr á »the sunny side of the street«:

Og Havnin skínur
millum annað av høgtíðsklæddum
samfelagsstuðlum á veg til
veitslur sum kjallarafólkið
hevur goldið.

Havnin verður víst nakin fram, uttan fernis, og lesarin, sum kanska hevur verið so góðvarin, at hann hevur trúð tí, sum hevur verið sagt um býn frá al-mennari síðu, fær nú kroyst friðleysan ungdom, bílar og spekulatiónsjørð upp í andlitið. Havnin er ein svartapottur, har pengarnir í odd og egg avgera, um traðirnar skulu leggjast undir asfalt ella vera beiti hjá rossunum. Annað og meiri kemur so ikki upp í part.

Fyrsta yrkingin í táttninum, »Maður«, gevur í fáum orðum eina rámandi lýsing av, hvussu leikur fer fram í heiminum. Hon leggur fyrri við: »Maður er / mans gaman« sigur so frá oyðing og eitran og endar: »maður var / mans gaman«. Tað gongur ein ófrættarámi av teimum fáum reglunum, ein fari av apokalypso, sum eisini kemur fyrri í øðrum yrkingum í táttninum og seinni í savninum. Kjarnorkubumban er framleidd og biðar bert eftir at verða nýtt.

Tey forfjónaðu

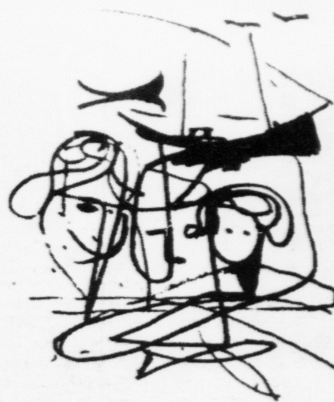
Fjórði tátturn er um deyðan og um tey, sum ikki eru sum vit, vit »tey skørpu«, ið Tarjei Vesaas letur Mattis í skaldsøguni »Fuglane« nevna okkum.

»Summarmorgun á Eiðinum« er kvøða til náttúruna og alt í henni býr, eisini tey evnaveiku:

barn mitt
framtíðin er í nánd
eftir ár í útlegd
uttan eins og innanlands

Hon visir eisini til yrkingina »Heim-koma til fremmant land« við undirtitlinum: »Einkarsystur á deyðastrá«. Í poetiskum myndum verður lagnan hjá teimum »øðrvisi« lýst, fyrr send av landinum, síðani »heimkoma til fremmant land / við kendum andlitum«. Yrkingin er persónlig, men júst styrkin í tí per-

Framtíðin kemur ikki av sær sjálvari

Jóannes Dalsgaard

sónliga ger, at hon hevjar seg upp og gerst algildug mynd av mannakorur.

Enn rennur áin

Seinasti tátturn í savninum byrjar við at gera lesaran varan við, at tilveran er hött. »Ryggsá« sigur frá, at »Enn rennur áin«, »enn eru sil í Ryggsá«, »enn er mjólkinn drekkandi / eina stund«. Vandin, sum hongur uppi yvir okkum hevur ikki enn rakt, men møguliga er tað bert ein tíðarspurningur? Og vandin er um-framt dalking og vanligur fanansskapur manna millum — hungur og hall í einum parti av heiminum, meðan ein annar partur hevur stórar trupulleikar við ovurframléiðslu á øllum økjum — høvuðsvandin er kjarnorkubumban og henni í helunum kjarnorkuverkini.

»Meðan vit biða eftir framtíðini« og »Eitt tjaldur í Dounreay« eru báðar um kjarnorkuvandan. Tann seinna um verk-ið í Dounreay, og hvat ið kann henda, hóast tryggin er hundrað prosent, minst. Hin fyrri er ræðumynd av kjarnorkutýningini, og tá høvundin vaknar úr marrudreymsi kemur hetta orindið:

Men eg sloti á nátt meðan barn mitt
svevur
trygt undir mínari lið
eftir pampusløgnum sum alda —
í mjúka myrkrinum
eftir einum endaligum milliárdredda
nei
ella tí endaliga brestinum.

Ivin, óvissan er næstan tað ringasta. Latíð okkum steðga orvitisfiskunum, aðrenn tann endaliga brestin. Hongur ein höttan uppi yvir tær nóg leingi, er tað nærur ein lætti, tá ið hon verður sett í verk. So avlagaður er heimurin, at tú ert lika við at krevja gongd á, bara annan vegin, so má rökka ella stökka.

Seinasta yrkingin, »Framtíðin«, eggi-

ar til stríð. Hon ger fyrst greitt, hvør framtíðin er: børnini, regnið, fiskurin, taraskógurin, hverjum tú heldur við: tí veika ella tí sterka. Men tú fært hana ikki latna upp í hendurnar:

Framtíðin kemur ikki av sær sjálvari
hon má skapast
hon má takast
frá teimum sum hava tikið sær
einarætt
til hennara.

Ørindið omanfyri, sum er tað seinasta í savninum og haðani titlulin stavar, umboðar stak væl støðutakanina hjá yrkjaranum, ein staðutakan sum ferð eftir ferð kemur til sjónðar í yrking-unum: tað snýr seg um at vera virkin, ella verða bæði tú og heimurin reyv-rendir av høgrakreftunum. Sum titlulin jú sigur: einki kemur av ongum.

Fríðsæla — höttan

Yrkingasavnið er bytt í fimm tættir, og hvørt tátturn hevur sitt sermerki, og um somu tíð er ein logisk gongd frá byrjan til enda. Í stuttum kunnu tættirnir lýsast soleiðis I Barnaár, II Unglingaár, III Vaksnaár við politiskum stríi, IV Deyðin, V Framtíðin sæð í lýsinum av týningarhöttan. Gongdin kann í høvuðsheitum sigast at vera frá fríðsælu um ágang til livsoyðandi höttanir. Mótsetningurin fríðsæla-höttan kemur mangan fyrri og er ein høvuðsstrongur í savninum.

Savnið er ikki merkt av trallandi bjartskygni, hinvegin er tað heldur ikki svartskygt — hygg bert at teimum frá-liku náttúrlýsingunum. Men politik-arin og yrkjarin Jóannes Dalsgaard — teir eru báðir til staðar í savninum — ger tað heilt greitt, at um vit ikki taka okkum um reigg, so verður møguliga eingin framtíð.

Jógvan Isaksen